

Verenigingsmonitor Jaarbericht 2021

Jorien Slot-Heijs

Angelina Gómez Berns

Rens Cremers

Janine van Kalmthout

mulier instituut

Inhoudsopgave

1. <u>Inleiding</u>	3
2. <u>De vitaliteit van sportverenigingen</u>	4
3. <u>Open club</u>	7
4. <u>Bestuurssamenstelling</u>	8
5. <u>Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen</u>	9
6. <u>Grensoverschrijdend gedrag bij sportverenigingen</u>	13
7. <u>Diversiteit op sportverenigingen</u>	14
8. <u>Discriminatie op sportverenigingen</u>	16
9. <u>Investerings in (duurzame) sportvoorzieningen</u>	17
10. <u>De buurtsportcoach op de sportvereniging</u>	18
11. <u>Kengetallen</u>	19
12. <u>Methodische verantwoording</u>	21

1. Inleiding

2021 was voor sportverenigingen een turbulent jaar. Net als in 2020 hadden ze te maken met beperkende maatregelen ter bestrijding van COVID-19 en werden de gevolgen van deze beperkingen steeds merkbaarder. De organisatiekracht van de clubs werd aardig op de proef gesteld.

De Verenigingsmonitor stond in 2021 in het teken van het monitoren van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen in Nederland. Niet alleen werd gekeken naar de financiële gevolgen voor de sportverenigingen, ook de invloed van de beperkende maatregelen op de ontwikkeling van het ledenbestand, het aantal vrijwilligers en het sportaanbod kwam aan bod.

In totaal zijn in 2021 vier metingen uitgevoerd bij het MI Verenigingspanel. De gevolgen van de coronacrisis zijn in 2021 tweemaal gepeild (in april en september). In de eerste peiling van 2021 kwamen aspecten van de vitaliteit van sportverenigingen aan bod: de organisatiekracht, open club, de maatschappelijke oriëntatie en de bestuurssamenstelling van sportverenigingen. In een zomerpeiling werden de volgende onderwerpen uitgevraagd: grensoverschrijdend gedrag, duurzaamheidsmaatregelen, diversiteit van leden en sportkader, discriminatie en de buurtsportcoach bij sportverenigingen.

In het MI Verenigingspanel zitten meer dan 2.200 sportverenigingen, die model staan voor de ruim 26.000 sportverenigingen in Nederland (CBS statline

Sportclubs, 2020). In de Methodische verantwoording wordt de uitvoering van de metingen toegelicht.

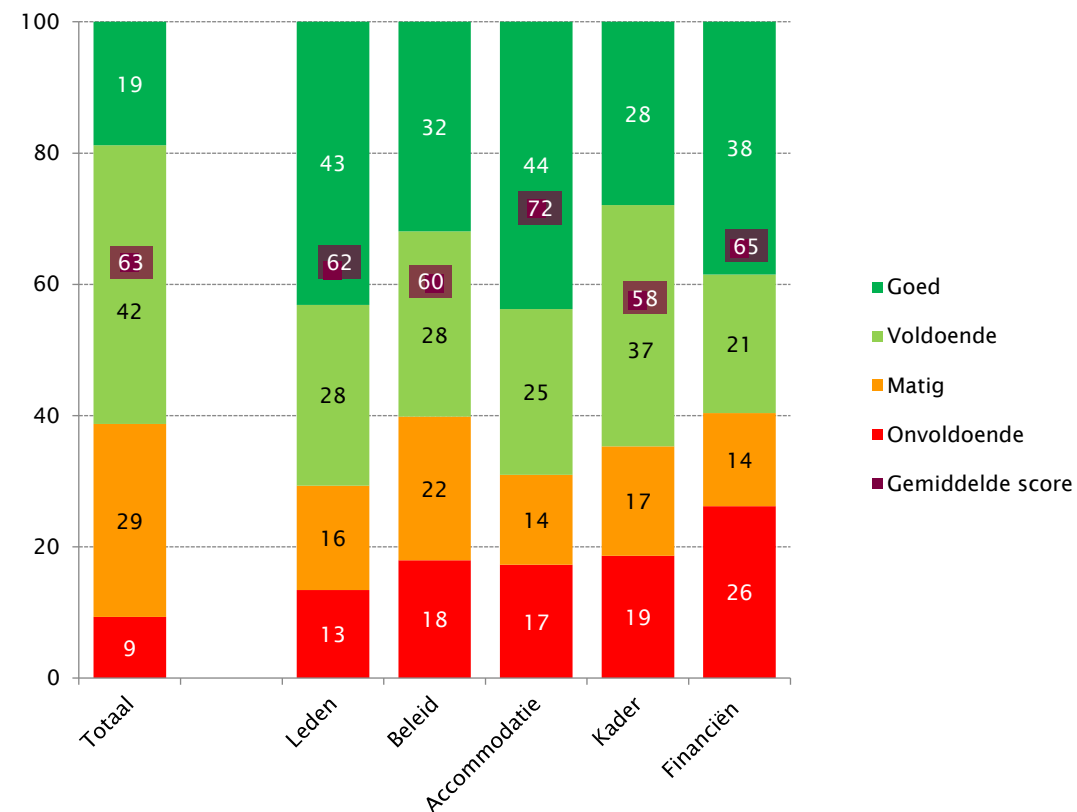
In deze rapportage worden per onderwerp kort de belangrijkste resultaten gepresenteerd. In de tekst worden deze resultaten toegelicht en aangevuld met relevante achtergrondkenmerken en andere gegevens die bij het thema passen.

De gegevens uit de (landelijke) Verenigingsmonitor worden vaak gebruikt als referentiedata of benchmark in lokaal en regionaal onderzoek of voor andere onderzoeken in de sport. Per onderwerp wordt weergegeven in welke publicaties gegevens uit de Verenigingsmonitor uitgebreider staan beschreven.

Het Verenigingsmonitor Jaarbericht 2021 is de zesde rapportage in een reeks van jaaroverzichten waarin de belangrijkste uitkomsten van de Verenigingsmonitor kort, bondig en overzichtelijk worden gepresenteerd. Op deze manier worden de belangrijkste ontwikkelingen bij verenigingen gevolgd en inzichtelijk gemaakt met kengetallen en indicatoren voor het sportverenigingsleven.

2. De vitaliteit van sportverenigingen (1/3)

Figuur 1 Index organisatiekracht sportverenigingen in 2021 (in procenten, n=549)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

Zes op de tien verenigingen hebben organisatie op orde

61 procent van de verenigingen is ‘voldoende’ of ‘goed’ in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren (figuur 1). Verenigingen die ‘matig’ of ‘onvoldoende’ scores zijn vaker overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 50%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (48%). De totaalscores van de vijf criteria van organisatiekracht samen bepalen de totaalscore van de verenigingen voor organisatiekracht.

Financiën en beleid aandachtspunten bij verenigingen

Verenigingen scoren het hoogst op het criterium leden. De financiën en beleidsmatig werken zijn het vaakst problematisch voor verenigingen. Zaalverenigingen (o.a. judo, basketbal, gymnastiek, 45% onvoldoende of matig), overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 44% onvoldoende of matig), kleine verenigingen (≤ 100 leden, 44% onvoldoende of matig) en verenigingen zonder eigen accommodatie (44% onvoldoende of matig) ervaren het vaakst financiële problemen.

Met name criteria leden en beleid verslechterd in coronatijd

In de afgelopen twee jaar is de organisatiekracht van sportverenigingen licht afgenomen. Met name de scores op de criteria leden en beleid zijn in deze periode gedaald. Dat de laagste score, financiën, niet is verslechterd lijkt het gevolg te zijn van de financiële steunmaatregelen van de overheid.

De vitaliteit van sportverenigingen (2/3)

Drie op de tien verenigingen maatschappelijk georiënteerd

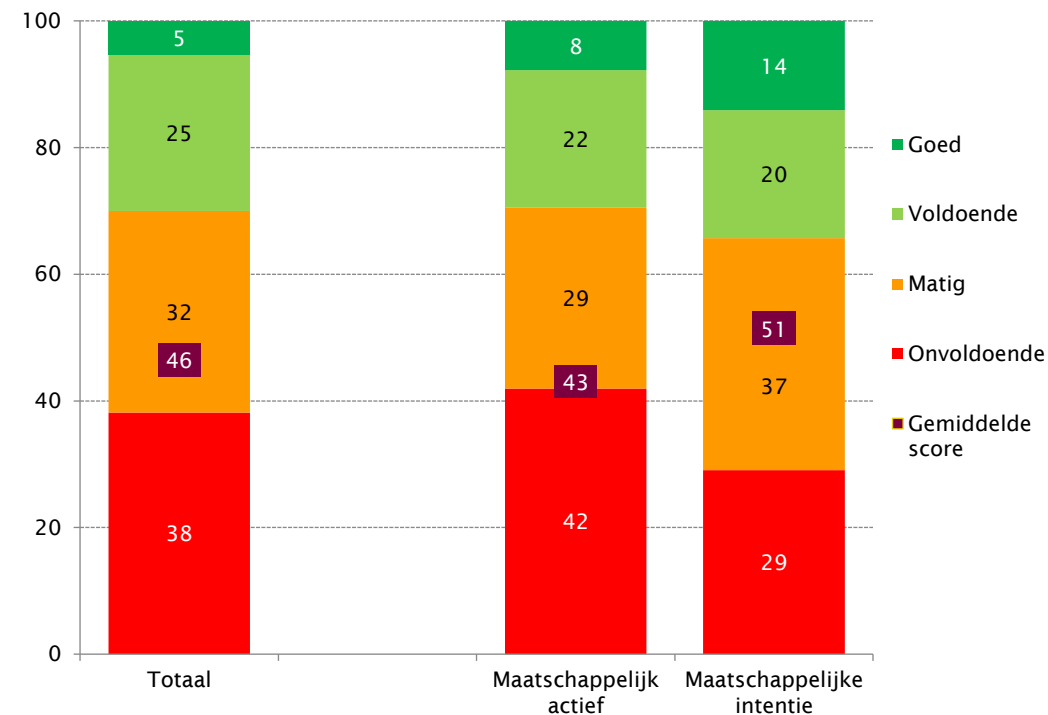
30 procent van de verenigingen is voldoende of goed in staat een bredere maatschappelijke functie te vervullen (30%, figuur 2). Verenigingen die matig of onvoldoende scores zijn het vaakst kleine verenigingen (<100 leden, 83%) en overige binnensportverenigingen (82%).

Drie op de tien verenigingen (30%) zijn maatschappelijk actief en een derde (34%) staat open voor een (meer) maatschappelijke functie (maatschappelijk intentie). Kleine verenigingen (≤ 100 leden, 83% onvoldoende of matig) en verenigingen zonder eigen accommodatie (82% onvoldoende of matig) zijn het minst maatschappelijk actief. Grote verenigingen (> 250 leden, 62% voldoende of goed) zijn het vaakst maatschappelijk actief.

Maatschappelijke activiteiten afgenomen in 2021

In de afgelopen twee jaar is de maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen licht afgenomen, van 36 procent voldoende/goed naar 30 procent voldoende/goed. Dat is niet verrassend, gezien de gedeeltelijke stillegging van de sportverenigingen ter bestrijding van het coronavirus in 2020 en begin 2021.

Figuur 2 Index maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen in 2021 (in procenten, n=549)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

De vitaliteit van sportverenigingen (3/3)

Twee op de tien verenigingen is te bestempelen als vitaal

De organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie van een vereniging vormen samen de vitaliteit van een sportvereniging. 20 procent van de verenigingen in Nederland kan op basis van deze vitaliteitsindex worden beschouwd als vitale vereniging (figuur 3). Zij zijn goed in staat hun sportaanbod te organiseren en zijn daarbij breed maatschappelijk georiënteerd. Grote verenigingen (> 250 leden, 46%) en veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis, 40%) zijn vaker vitaal.

Drie op de tien verenigingen zijn kwetsbaar

29 procent van de verenigingen is te omschrijven als kwetsbare vereniging. Deze verenigingen hebben een minder krachtige organisatie en hebben nauwelijks oog voor een bredere maatschappelijke functie. Dit zijn verenigingen die naar verwachting in mindere mate klaar zijn voor de toekomst. Overige binnensportverenigingen (o.a. zwemmen, bridge, darts, 40%), verenigingen zonder eigen accommodatie (39%), kleine verenigingen (≤ 100 leden, 33%) en middelgrote verenigingen (101-250 leden, 31%) zijn het vaakst kwetsbaar.

Meer lezen?

- [Vitaliteit sportverenigingen in Nederland. Ontwikkeling tussen 2018 en 2021.](#)
- [Monitor sportakkoord 'Sport verenigt Nederland'. De zes pijlers gepeild.](#)
- [Organisatiekracht verenigingen onder druk?](#)
- [Sterke verenigingen in coronatijd.](#)
- [Sportverenigingen in transitie?](#)

Figuur 3 Vitaliteit van sportverenigingen in 2021 (in procenten, n=549)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	3	12	18	5
	Matig	3	10	12	6
	Voldoende	2	6	11	5
	Goed	0	2	2	2

Kwetsbare verenigingen (Onvoldoende + Matig)
 Krachtige verenigingen (Voldoende + Goed)
 Maatschappelijke verenigingen (Onvoldoende + Matig + Voldoende)
 Vitale verenigingen (Voldoende + Goed)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

3. Open club

Openclub-gedachte onder druk

Een open club is een vereniging waar leden, regelmatige bezoekers en buurtbewoners elkaar ontmoeten, samenkomen en kunnen sporten, met als doel dat zij bij de vereniging betrokken raken en blijven. Begin 2021, ten tijde van corona, is de helft van de verenigingen te typeren als ‘niet of nauwelijks open’ (51%, figuur 4). Grote verenigingen, verenigingen met een eigen sportaccommodatie en veldsportverenigingen (o.a. voetbal, hockey, tennis) zijn opener dan andere verenigingen. Kleine verenigingen, zaalsportverenigingen (o.a. judo, basketbal, gymnastiek) en overige binnensportverenigingen (o.a. bridge, zwemmen, darts) zijn vaker terug te vinden in de categorie ‘niet of nauwelijks open’. De zaal- en binnensportverenigingen hebben gedurende de coronacrisis het langst stilgelegen.

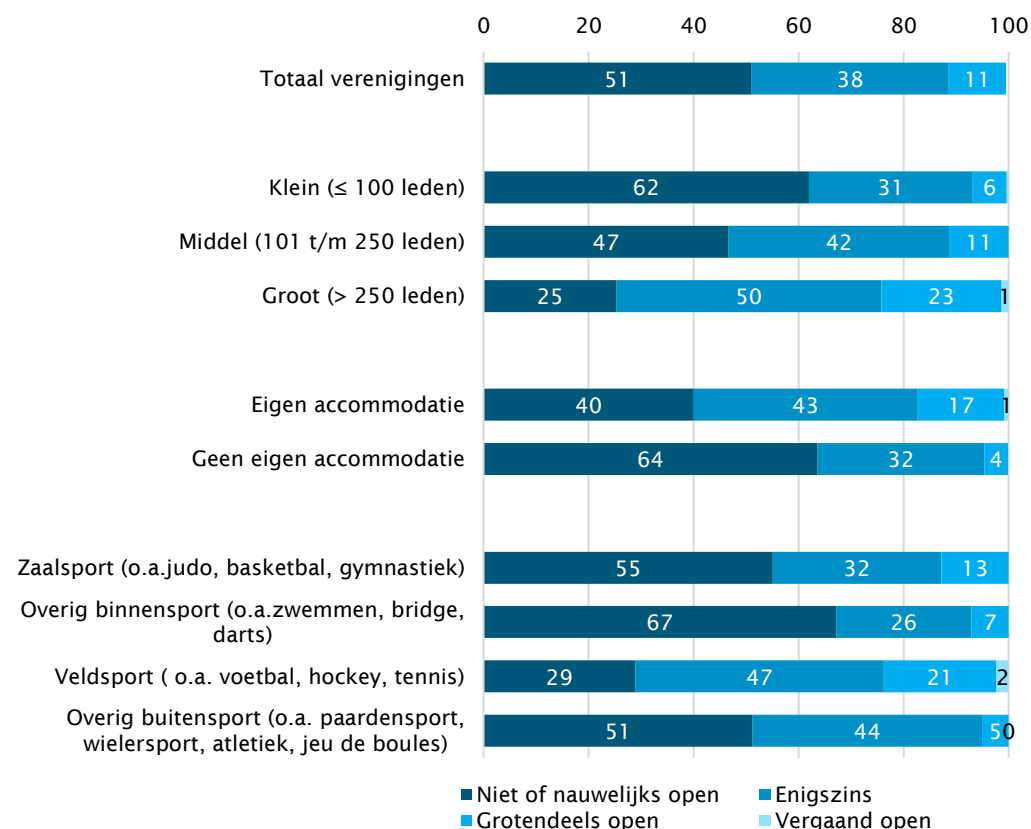
Met name ondernemerszin gedaald

Twee derde van de verenigingen (68%) was in 2021 niet of nauwelijks bezig met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten en evenementen (ondernemerszin) voor (potentiële) leden. Dit is meer dan in 2018 (59% niet of nauwelijks ondernemend). In coronatijd is de mate waarin verenigingen vraaggericht zijn en samenwerkingen zoeken gelijk gebleven. In 2021 werkt 32 procent van de verenigingen ‘grotendeels’ of ‘verregaand’ vraaggericht en is 35 procent ‘grotendeels’ of ‘verregaand’ gericht op samenwerkingen.

Meer lezen?

[De open club in de coronaperiode](#)

Figuur 4 Index open club sportverenigingen in 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=549)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

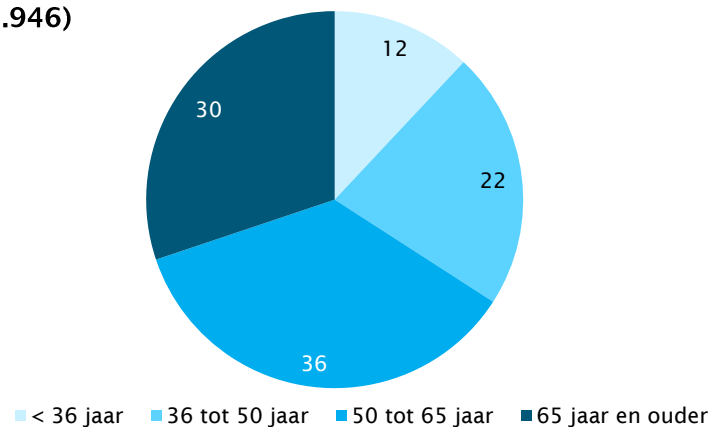
4. Bestuurssamenstelling

Bijna helft verenigingen heeft gemiddelde leeftijd >55 jaar in het bestuur

Bij 45 procent van de verenigingen is de gemiddelde leeftijd van het bestuur hoger dan 55 jaar. In 2021 is twee derde van de verenigingsbestuurders minimaal 50 jaar (66%) en 30 procent zelfs 65 jaar of ouder (figuur 5). Het jongste bestuurslid is 16 jaar en actief bij een atletiekvereniging. Het oudste bestuurslid is 87 jaar en actief bij een bowlsvereniging.

Verenigingen met een gemiddeld 'ouder' bestuur hebben vaak een groter aandeel 50-plusleden (gemiddeld 69%) dan verenigingen met een 'jonger' bestuur (gemiddeld 10% 50-plusleden). De samenstelling van het verenigingsbestuur naar leeftijd lijkt een aardige vertegenwoordiging van het ledenbestand van de club.

Figuur 5 Leeftijdverdeling bestuurders sportverenigingen (in procenten, n=2.946)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

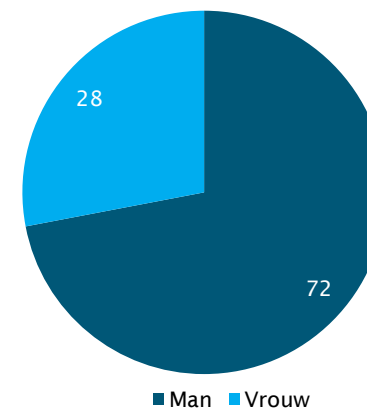
Meer mannen dan vrouwen in verenigingsbesturen

Ongeveer drie op de tien verenigingsbestuurders is vrouw (28%, figuur 6). Dat is een flinke minderheid, maar wel eenzelfde verhouding als het aandeel vrouwen dat lid is van een sportvereniging. Drie op de tien verenigingen hebben geen enkele vrouw in het bestuur. Dit is vaker bij overige binnensporten (onder andere zwemmen, bridge, darts) dan bij de andere sporten.

Meer lezen?

[Diversiteit in het verenigingsbestuur](#)

Figuur 6 Man-vrouwverdeling verenigingsbesturen (in procenten, n=2.946)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, februari 2021.

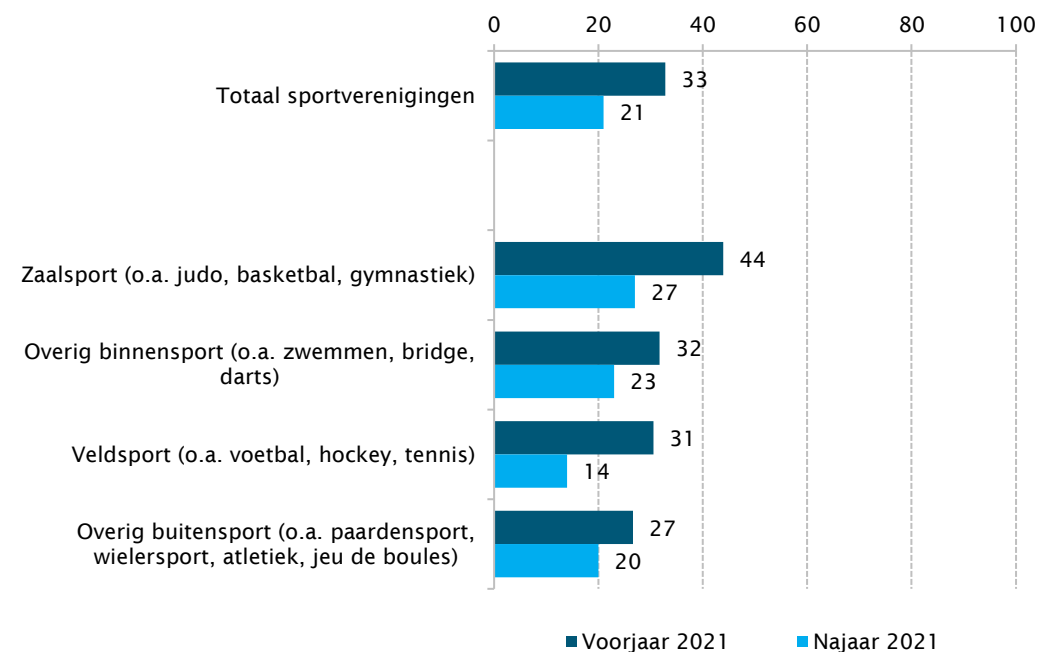
5. Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen (1/4)

(Ernstige) zorgen afgenomen

In het voorjaar van 2021 maakte één op de drie verenigingsbestuurders zich (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging (figuur 7). Op dat moment mocht sporten alleen buiten. Wedstrijden tussen verenigingen mochten niet worden georganiseerd en mensen boven de 26 jaar mochten met maximaal vier personen sporten. In het najaar van 2021, toen de verenigingen weer 'open' waren, maakten minder verenigingsbestuurders zich zorgen (21%). Op dat moment was sporten buiten en binnen mogelijk met een coronatoegangsbewijs. Verenigingen maakten zich toen vooral (ernstige) zorgen over het verlies van leden/vrijwilligers, over verlies van sociale binding en over de verhoogde werkdruk voor vrijwilligers door alle maatregelen.

Verenigingsbestuurders van binnensportverenigingen maken zich vaker zorgen dan verenigingsbestuurders van buitensportverenigingen. Dat kan komen doordat de binnensport in 2021 langer gesloten is gebleven dan de buitensport. Daarnaast zijn voor binnensportverenigingen in het algemeen contributies de voornaamste inkomstenbron, waardoor een ledendaling financieel ingrijpende consequenties heeft.

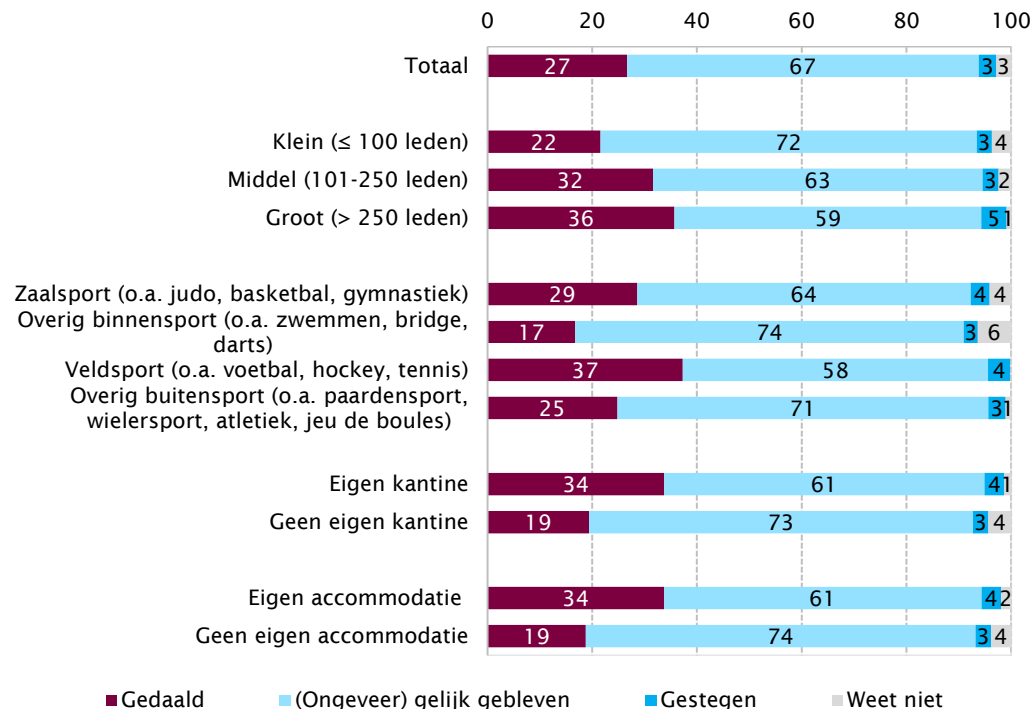
Figuur 7 Aandeel verenigingsbestuurders dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging, voorjaar en najaar 2021 (in procenten, voorjaar n=1.619; najaar n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021, oktober 2021.

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen (2/4)

Figuur 8 Ontwikkeling aantal vrijwilligers van sportverenigingen tussen september 2020 en september 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Dalend aantal vrijwilligers

Bij één op de vier verenigingen (27%, figuur 8) is het aantal vrijwilligers tussen september 2020 en september 2021 gedaald. Bij twee vijfde (40%) kan de ontwikkeling in het aantal vrijwilligers deels (24%), voornamelijk (11%) of heel erg (5%) aan de coronacrisis worden toegeschreven. Met name veldsportverenigingen hebben met een daling in het aantal vrijwilligers te maken (37%). De meerderheid van de verenigingen met een daling in het aantal vrijwilligers (70%) heeft momenteel te weinig vrijwilligers.

Overige bevindingen over vrijwilligers

- Bij een derde van de verenigingen met een eigen kantine en/of accommodatie (34%) is het aantal vrijwilligers gedaald.
- Voor een derde van de verenigingen (34%) waar het aantal vrijwilligers is gedaald, is hulp of ondersteuning van de overheid essentieel om te overleven.
- Twee vijfde van de verenigingen (41%) waar het aantal vrijwilligers is gedaald maakt zich (ernstige) zorgen.
- Verenigingen waar het aantal vrijwilligers gelijk is gebleven of is gestegen (70%) zijn vaker financieel gezond dan verenigingen waar het aantal vrijwilligers is gedaald (27%).

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen (3/4)

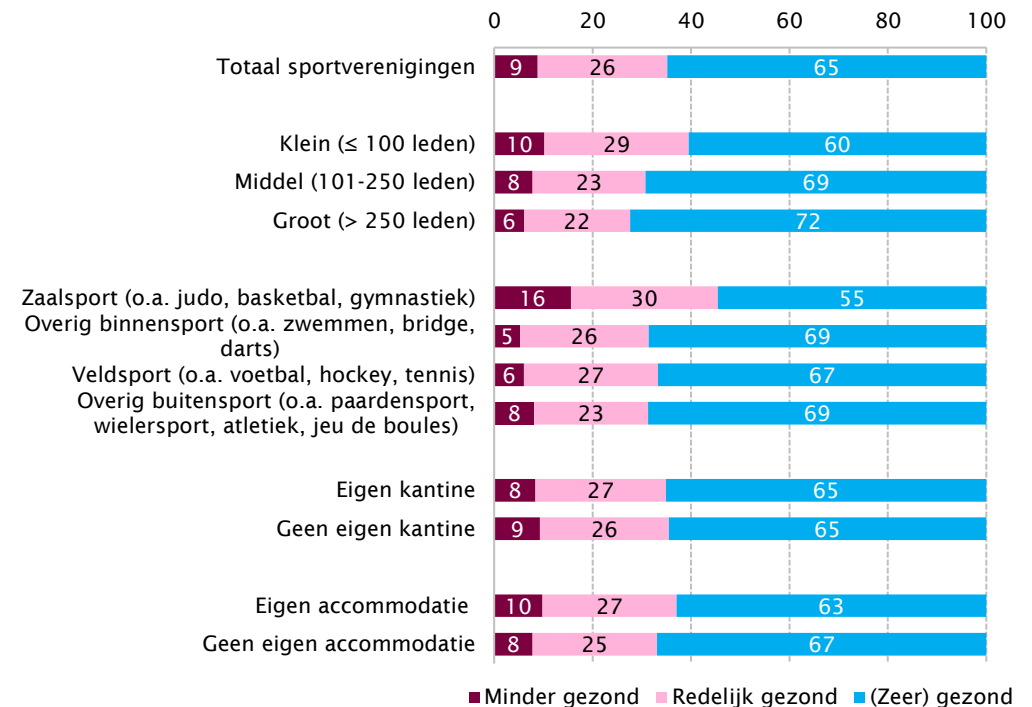
Meerderheid sportverenigingen financieel gezond

Twee derde (65%, figuur 9) van de verenigingen beschouwt zichzelf als financieel (zeer) gezond. Een derde beschouwt zichzelf als financieel minder gezond (9%) of financieel redelijk gezond (26%). Met name zaalsportverenigingen (16%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 10%) omschrijven zichzelf vaker als financieel minder gezond. Verenigingen die zichzelf als financieel minder gezond omschrijven, maken zich vaker (ernstige) zorgen over de gevolgen van de coronacrisis (62%) dan verenigingen die redelijk gezond (31%) of (zeer) gezond zijn (12%).

Veel gebruikgemaakt van steunmaatregelen

- De helft van de verenigingen (48%) heeft in 2020 en/of 2021 financiële steun van de overheid aangevraagd en/of ontvangen.
- Met name veldsportverenigingen (91%), verenigingen met meer dan 250 leden (80%), verenigingen met een eigen accommodatie (69%) en verenigingen met een eigen kantine (73%) hebben steun ontvangen en/of aangevraagd.
- In oktober 2021 gaf een vijfde van de sportverenigingen aan dat steunmaatregelen, hulp of ondersteuning essentieel zouden zijn om als vereniging de coronacrisis te kunnen overleven.
- Verenigingen waarbij hulp en/of ondersteuning van de overheid (enigszins) essentieel is om te overleven, hebben in 2020 en/of 2021 vaker gebruik gemaakt van de financiële steunmaatregelen (resp. 67% en 77%) dan verenigingen waarvoor hulp en/of ondersteuning niet essentieel is om te overleven (29%).

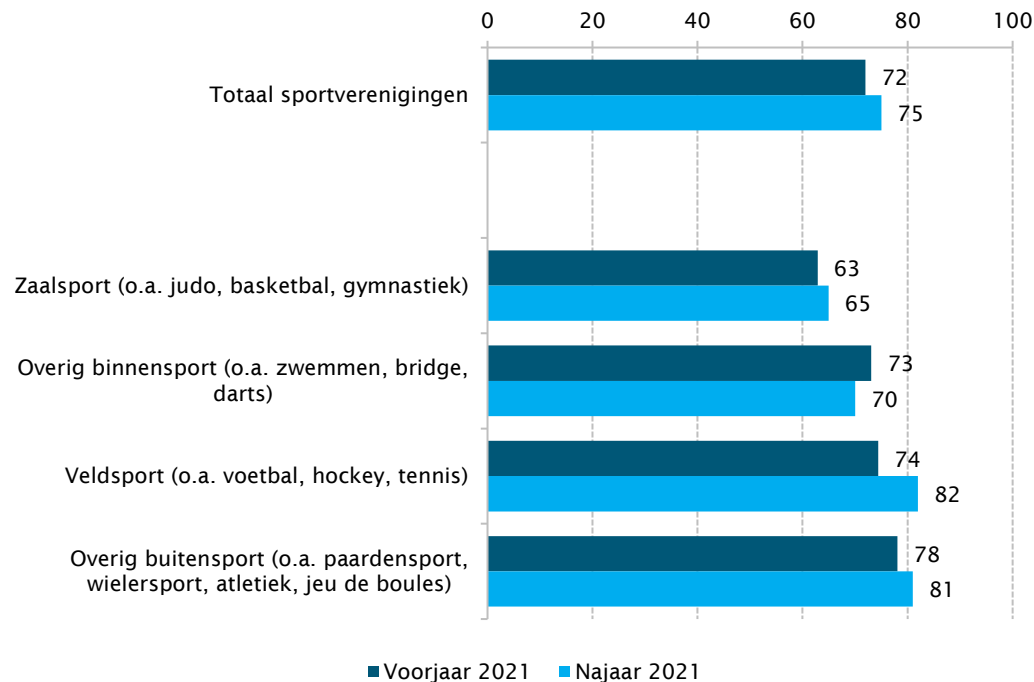
Figuur 9 Eigen beoordeling financiële positie sportverenigingen, peildatum oktober 2021, uitgesplitst naar kenmerken vereniging (in procenten, n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, oktober 2021.

Gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen (4/4)

Figuur 10 Aandeel verenigingsbestuurders met vertrouwen in de veerkracht van de vereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven, voorjaar en najaar 2021 (in procenten, voorjaar n=1.619; najaar n=1.046)

Bron: Mulier Instituut, Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021, oktober 2021.

Veerkracht sportverenigingen

Met veerkracht wordt het vermogen van de vereniging bedoeld om de impact van de coronacrisis te absorberen en terug te veren naar de situatie van voor de coronacrisis. Drie op de vier verenigingsbestuurders (75%, zie figuur 10) hebben vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. In het voorjaar van 2021 (72%) was het vertrouwen in de veerkracht iets lager dan in het najaar (75%).

Over het algemeen is bij overige zaalsportverenigingen (65%) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 68%) in het najaar het minste vertrouwen in de veerkracht van de vereniging. 5 procent van de verenigingen geeft aan niet voldoende veerkrachtig te zijn om de gevolgen van de coronacrisis te overleven. Een vijfde (20%) geeft aan dat dit enigszins het geval is.

In oktober 2021 zegt 3 procent van de verenigingen op omvallen te staan en 8 procent enigszins op omvallen te staan. Dit zijn wederom voornamelijk zaalsportverenigingen (6% (helemaal) wel en 15% enigszins) en kleine verenigingen (≤ 100 leden, 5% (helemaal) wel en 11% enigszins).

Meer lezen?

- [Monitor Sport en corona III](#)
- [Monitor Sport en corona IV](#)
- [Lockdown voorbij, maar zorgen voor sportverenigingen blijven](#)
- [Sterke verbanden maken sportverenigingen toekomstbestendig: overleven door maatschappelijke ruggensteun, loyale leden en het principe van verenigen](#)
- [Alternatief sportaanbod tijdens de coronacrisis](#)

6. Grensoverschrijdend gedrag bij sportverenigingen

Helft van sportverenigingen heeft vertrouwenspersoon

In 2021 heeft 53 procent van de verenigingen een vertrouwenspersoon. Samen met het opstellen van een gedragscode en het verplichten van een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) vormen deze maatregelen de ‘basiseisen van sociale veiligheid’. Bij de meerderheid van de verenigingen bestaat er nog geen minimale veiligheidsborging.

Met name grote verenigingen besteden aandacht aan grensoverschrijdend gedrag

Een kwart van de verenigingen heeft in de afgelopen vier jaar aandacht besteed aan het thema grensoverschrijdend gedrag. Deze verenigingen hebben het vaakst aandacht besteed in het beleidsplan (52%) en/of gebruikgemaakt van actieve communicatie met ouders over dit thema.

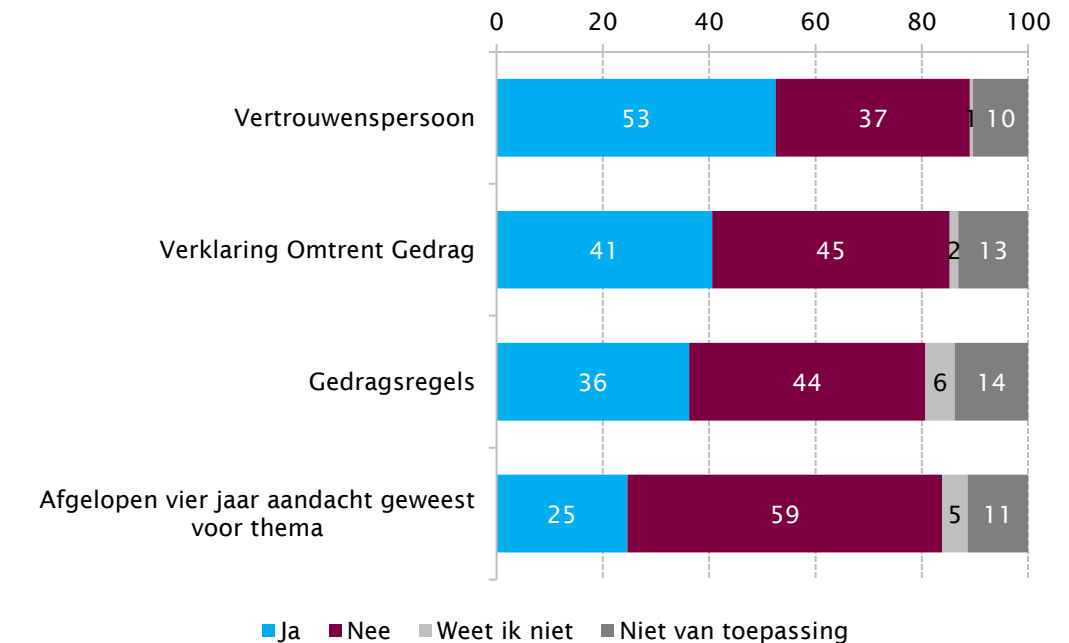
Geen hulpvragen vanuit sportverenigingen

Slechts 5 procent van de verenigingen geeft aan hulp van derden nodig te hebben bij het aanpakken en voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag. 16 procent twijfelt daarover, en 79 procent is niet geïnteresseerd in hulp van buitenaf.

Meer lezen?

[Veiligheidsborging bij sportverenigingen tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag](#)

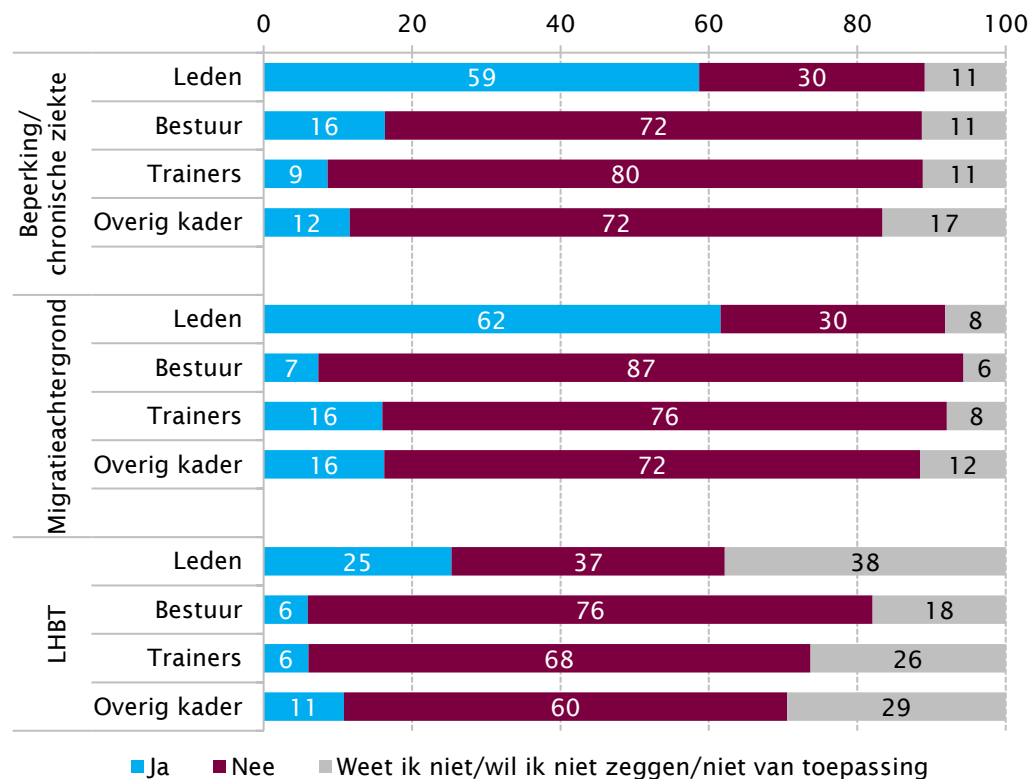
Figuur 11 Borging basiseisen veiligheidsbeleid tegen (seksueel) grensoverschrijdend gedrag op sportverenigingen in 2021 en aandacht in de afgelopen vier jaar (n=416, in procenten)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

7. Diversiteit op sportverenigingen (1/2)

Figuur 12 Diversiteit ledenbestand en kaderfuncties van sportverenigingen, naar mensen met een beperking/chronische ziekte, mensen met migratieachtergrond en lhbt-personeel (volgens verenigingsbestuurders, in procenten, n=416)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

Diversiteit ledenbestand

Ongeveer zes op de tien verenigingen hebben mensen met een beperking en/of chronische ziekte in hun ledenbestand (59%, figuur 12). Voor het merendeel van deze verenigingen gaat dat om minder dan 10 personen.

Dit patroon is vergelijkbaar als het gaat om mensen met een migratieachtergrond. Het aantal verenigingsbestuurders dat aangeeft dat hun vereniging lhbt-leden heeft is lager, terwijl ze hier vaker aangeven het niet te weten. Dit is te begrijpen vanuit het feit dat lhbt-personeel niet altijd als dusdanig worden herkend.

Sociale diversiteit kaderfuncties beperkt

De sociale diversiteit in kaderfuncties is beperkt. Ongeveer drie op de tien verenigingen hebben kaderleden met een beperking, hetzelfde aantal heeft kaderleden met een migratieachtergrond (niet in figuur 12). Twee op de tien verenigingen hebben lhbt-personeel in kaderfuncties, waarbij geldt dat een relatief groot aantal bestuurders aangeeft dit niet te weten.

Wanneer leden met een beperking een kaderfunctie vervullen, doen ze dit het vaakst als bestuurslid (figuur 12). Leden met een migratieachtergrond en lhbt-leden vervullen deze functie juist het minst vaak. Vrouwen zijn ondervertegenwoordigd in bestuursfunctie; 30 procent van de verenigingen heeft ten minste één vrouwelijk bestuurslid.

Diversiteit op sportverenigingen (2/2)

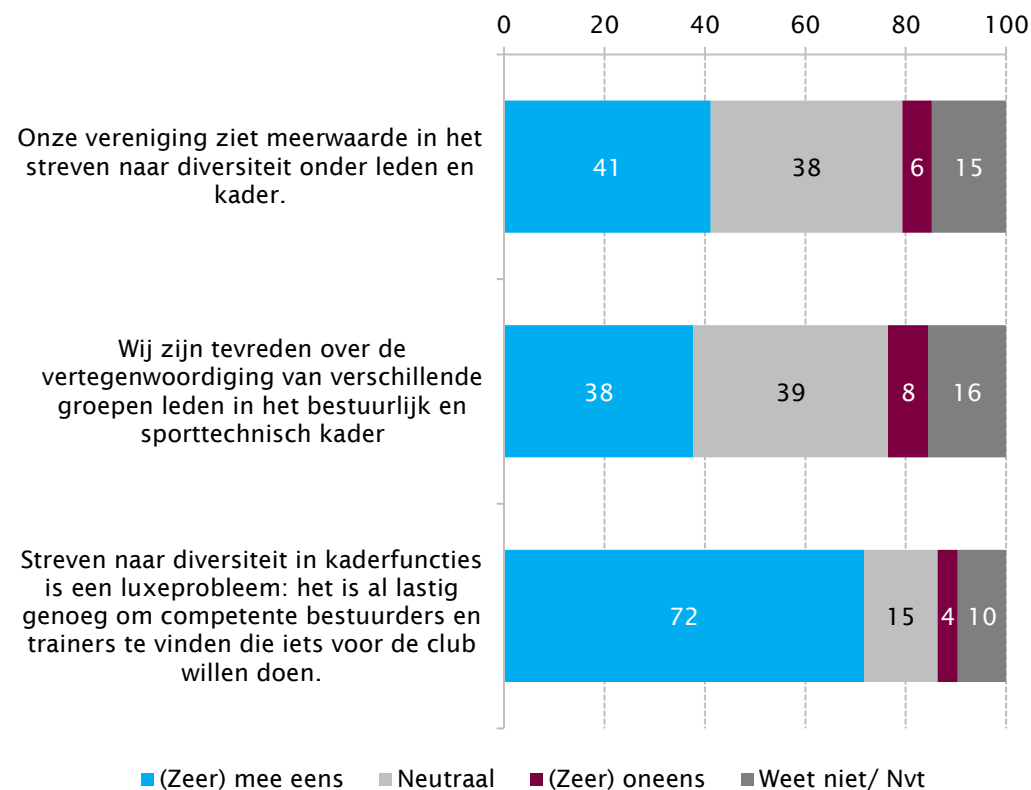
Verenigingen vinden streven naar diversiteit luxeprobleem

Vier op de tien verenigingsbestuurders geven aan dat ze een meerwaarde zien in het streven naar diversiteit onder leden en kader (figuur 13). Slechts 8% is ontevreden de vertegenwoordiging van verschillende groepen leden in het bestuurlijk en sporttechnisch kader. Gezien zowel mensen met een beperking, als met een migratieachtergrond als lhbt-leden als vrouwen ondervertegenwoordigd zijn in kaderfuncties (en in het bijzonder bestuursfuncties), laat dit zien dat diversiteit van kaderfuncties vaak niet hoog op de agenda staat bij sportverenigingen. Driekwart van de verenigingen ziet het streven naar diversiteit als een luxeprobleem, omdat ze het al lastig genoeg vinden om überhaupt voldoende geschikt kader te vinden.

Meer lezen?

- [Diversiteit in kaderfuncties sportbonden en clubs](#)
- [Samenwerking, dialoog en zelforganisatie als kiemen van een positieve sportcultuur \(H5 en H6\)](#)

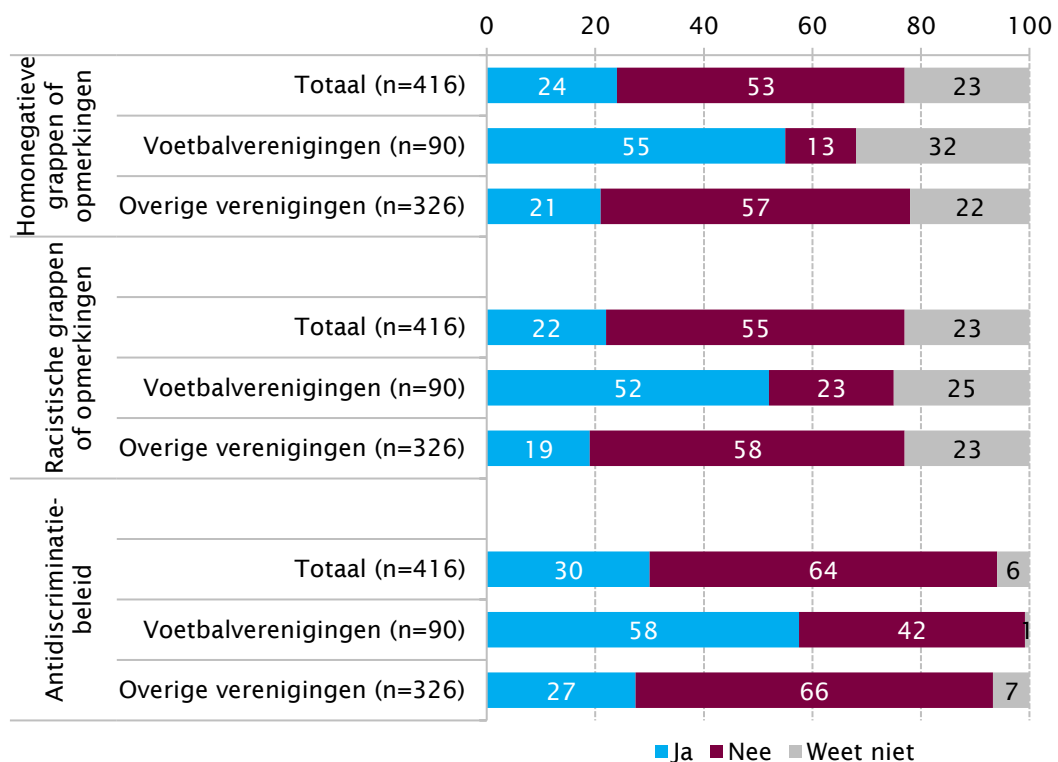
Figuur 13 Stellingen met betrekking tot diversiteit (volgens verenigingsbestuurders, in procenten, n=416)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

8. Discriminatie op sportverenigingen

Figuur 14 Mate waarin grappen/negatieve opmerkingen worden gemaakt gerelateerd aan homoseksualiteit of etnische herkomst, huidskleur en/of geloofsovertuiging en mate waarin sportverenigingen antidiscriminatie-beleid hebben, naar sportaanbod (in procenten, n=416)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

Discriminerende grappen en opmerkingen bij drie op de tien sportverenigingen

Bij drie op de tien sportverenigingen worden wel eens grappen en/of opmerkingen gemaakt gerelateerd aan etnische herkomst, huidskleur en/of geloofsovertuiging, dan wel aan seksuele voorkeur (30%). Daarbij is er een stijging zichtbaar ten opzichte van metingen in eerdere jaren. Deze is waarschijnlijk eerder te wijten aan een groeiend bewustzijn dan aan een daadwerkelijke toename van het aantal grappen en opmerkingen.

Meer prevalentie en beleidsaandacht bij voetbalverenigingen

Zowel racistische als homonegatieve grappen en negatieve opmerkingen komen vaker voor bij voetbalverenigingen dan bij andere sportverenigingen (figuur 14). Tegelijkertijd hebben voetbalverenigingen vaker antidiscriminatiebeleid dan andere sportverenigingen.

Meer lezen?

- [Homoacceptatie op de sportvereniging](#)
- [Monitor 'Ons voetbal is van iedereen' - Aanvalsplan tegen racisme en discriminatie in het voetbal.](#)
- [Monitoring “inclusive masculinity” in sport in the Netherlands 2008-2021: No problems with gay men, but no gay-inclusive cultures.](#)
- [Samenwerking, dialoog en zelforganisatie als kiemen van een positieve sportcultuur \(H5 en H6\)](#)

9. Investerings in (duurzame) sportvoorzieningen

Helft sportverenigingen investeert in sportaccommodatie/kantine

In de zomer van 2021 gaf de helft van de sportverenigingen (49%) aan sinds 1 april 2020 te hebben geïnvesteerd in een van de zaken waarvoor de vereniging BOSA-subsidie aan kon vragen (figuur 15). BOSA is een subsidieregeling voor stimulering van bouw en onderhoud van sportaccommodaties.

De investeringen waren met name in energiebesparende maatregelen en in onderhoud van de accommodatie/kantine. Deze investeringen zijn voornamelijk gefinancierd met eigen middelen (87% en 97%) en met de BOSA-subsidie (38% en 36%).

Coronacrisis lang niet altijd van invloed op investeringen

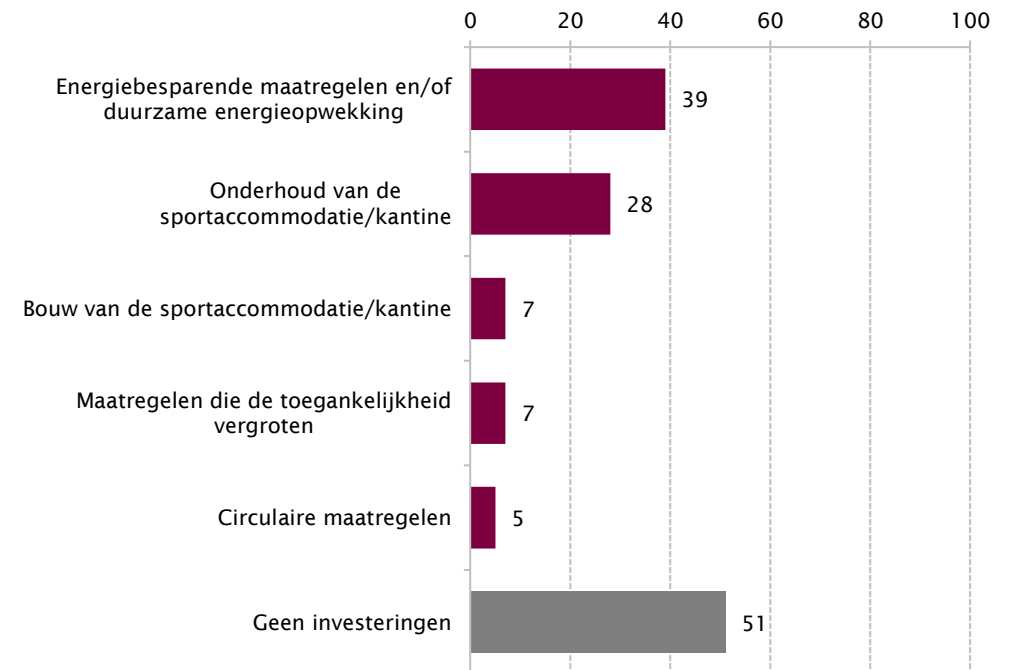
Vier op de vijf verenigingen (80%) geeft in de zomer van 2021 aan dat de uitbraak van het coronavirus niet van invloed is geweest op investeringen van de vereniging in de sportaccommodatie en/of kantine.

De coronacrisis is met name van invloed geweest op het onderhoud van de accommodatie/kantine en energiebesparende maatregelen. Deze investeringen zijn voornamelijk uitgesteld. Enkele verenigingen hebben het onderhoud vervroegd en één vereniging heeft energiebesparende maatregelen afgezegd.

Meer lezen?

- [Jaarrapport Duurzame Sportinfrastructuur 2021](#)

Figuur 15 Aandeel verenigingen dat sinds 1 april 2020 heeft geïnvesteerd in bouw/onderhoud van de sportaccommodatie/kantine, per type investering (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=416)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

10. De buurtsportcoach op de sportvereniging

Figuur 16 Taken van de buurtsportcoach in en/of voor de verenigingen tussen juni 2020 en juni 2021 volgens verenigingsbestuurders (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=109)

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel, zomer 2021.

Buurtsportcoach vaker betrokken bij minder vitale verenigingen

Een vijfde van de verenigingsbestuurders geeft aan dat het afgelopen jaar één of meer buurtsportcoaches bij de vereniging betrokken zijn geweest. Buurtsportcoaches zijn vaker betrokken bij verenigingen waar een gebrek aan vrijwilligers en kaderleden is dan bij verenigingen waarbij het kader voldoende of goed is.

Buurtsportcoaches vooral ingezet voor clinics en samenwerkingen

Buurtsportcoaches helpen met het bereiken van het landelijke doel om sport- en beweegaanbieders klaar te maken voor de toekomst. Bij sportverenigingen hebben de meeste buurtsportcoaches de taak om clinics voor niet-leden te organiseren (42%, figuur 16) en om de samenwerking met andere organisaties bevorderen (33%).

Meer samenwerking met andere organisaties dankzij de buurtsportcoach

Verenigingen waarbij in 2021 een buurtsportcoach betrokken was, beoordelen de inzet van deze functionaris gemiddeld met een 7,6. De meeste winst zien verenigingen in het ontstaan van nieuwe samenwerkingen/verbindingen met andere organisaties (37%). Een kwart van de verenigingen (24%) vindt dat de buurtsportcoach de vereniging weinig tot niets heeft opgeleverd.

Meer lezen?

- [De buurtsportcoach op de sportvereniging](#)

11. Kengetallen (1/2)

Een kengetal is een cijfer dat inzicht geeft in de actuele situatie en/of de ontwikkeling van relevante doelen van sportbeleid. Een kengetal is de uitkomst van onderzoek of registraties.

Om de voortgang van het Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland' te volgen zijn doelstellingen en indicatoren vastgesteld. Deze worden in de [voortgangsrapportage van de Monitor Sportakkoord](#) beschreven. Een aantal van deze doelstellingen en indicatoren wordt via het MI Verenigingspanel gemonitord (tabel 1).

Tabel 1 Kengetallen Verenigingsmonitor 2021 Monitoring Nationaal Sportakkoord

Deelakkoord	Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen	
Vitale sport- en beweegaanbieders	Vitaliteit sportverenigingen in Nederland	Aandeel vitale sportverenigingen	20	
	Open sportaanbieders in Nederland	Aandeel open sportverenigingen	Vergaand open	0
			Grotendeels open	11
	Voldoende omvang vrijwillig kader Verenigingsondersteuning/procesbegeleiding	Aandeel sportverenigingen dat over voldoende vrijwilligers beschikt		85
		Aandeel sportverenigingen dat het afgelopen jaar verenigingsondersteuning heeft ontvangen		16
	Samenwerking tussen sportaanbieders onderling	Aandeel sportverenigingen dat het afgelopen jaar procesbegeleiding heeft ontvangen		1
		Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt met andere sportverenigingen		51
		Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt sportschool/fitnesscentrum		6
	Samenwerking tussen sportverenigingen en gemeente	Aandeel sportverenigingen dat samenwerkt met de gemeente		58
	Inclusief sporten en bewegen	Diversiteit in sportverenigingskader	Diversiteit in verenigingsbestuur naar geslacht	man
vrouw				28
jonger dan 36 jaar				12
Activiteiten bij sportverenigingen voor mensen die belemmeringen ervaren om te (gaan) sporten en bewegen		Aandeel sportverenigingen met activiteiten voor kwetsbare doelgroepen	36 tot 50 jaar	22
			50 tot 65 jaar	36
			65 jaar en ouder	30
Positieve sportcultuur	Ondersteuning verenigingen door clubkadercoaching	Aandeel sportverenigingen dat het afgelopen jaar betrokken is geweest bij de inzet van een clubkadercoach	2	

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari 2021.

Kengetallen (2/2)

Naast indicatoren op basis van de Monitor Sportakkoord worden meer indicatoren via het MI Verenigingspanel gemonitord (tabel 2). Uit de Monitor Sport en corona zijn drie indicatoren voortgekomen om de ontwikkeling van de verenigingen te volgen tijdens en na de coronacrisis: ‘zorgen voor de toekomst’, ‘veerkracht sportverenigingen’ en ‘omvallen sportverenigingen’. De indicatoren ‘verduurzamen sportaccommodaties’ en ‘financiële positie’ worden sinds [2018](#) gevolgd.

Tabel 2 Kengetallen Verenigingsmonitor 2021

Indicator	Uitwerking	% sportverenigingen	
Zorgen voor de toekomst	Aandeel sportverenigingen dat zich (ernstige) zorgen maakt over de gevolgen van de coronacrisis voor de vereniging	Voorjaar 2021	33
		Najaar 2021	21
Veerkracht sportverenigingen	Vertrouwen in de veerkracht van de sportvereniging om de gevolgen van de coronacrisis te overleven	Voorjaar 2021	72
		Najaar 2021	75
Omvallen sportverenigingen	Aandeel sportverenigingen dat zelf aangeeft op punt van omvallen te staan	Voorjaar 2021	4
		Najaar 2021	3
Financiële positie	Aandeel sportverenigingen dat de financiële situatie van de vereniging als (zeer) gezond beoordeelt	Februari 2021	72
		Najaar 2021	65
Verduurzamen sportaccommodaties	Sportverenigingen met een eigen accommodatie en/of kantine die vanaf 1 april 2020 in energiebesparende maatregelen of duurzame energieopwekking hebben geïnvesteerd	49	

Bron: Mulier Instituut, MI Verenigingspanel februari 2021; Vragenlijst gevolgen coronacrisis voor sportverenigingen, april 2021 en oktober 2021; MI Verenigingspanel zomer 2021.

12. Methodische verantwoording 1/2

Het jaarbericht verenigingsmonitor 2021 is gebaseerd op vier peilingen bij leden van het MI Verenigingspanel. In de eerste peiling kwam de vitaliteit van sportverenigingen aan de orde. De dataverzameling vond plaats van 9 februari tot en met 17 maart 2021. In totaal zijn 2.230 verenigingen uitgenodigd. De gegevens van 549 sportverenigingen zijn geanalyseerd: een respons van 25 procent.

De tweede en vierde peiling stonden geheel in het teken van de gevolgen van de coronacrisis voor de sportverenigingen. Naast het MI Verenigingspanel werden verenigingen door sportbonden, gemeenten en provincies uitgenodigd om via een open link de coronavragenlijst in te vullen. Ook via Twitter en LinkedIn zijn de vragenlijsten onder de aandacht van de sportverenigingen gebracht. De dataverzameling van de eerste coronapeiling liep van 24 maart tot en met 22 april 2021. In totaal zijn van 490 sportverenigingen in het MI Verenigingspanel en 1.129 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd. De dataverzameling van de tweede coronapeiling vond plaats van 16 september tot en met 6 oktober 2021. In totaal zijn van 481 sportverenigingen in het MI Verenigingspanel en 565 sportverenigingen via de open link de vragenlijsten geanalyseerd. De sportverenigingen vormden een acceptabele afspiegeling van de totale groep sportverenigingen in Nederland. Om de representativiteit van de steekproef te waarborgen is de steekproef gewogen naar grootte van de vereniging en type sport.

De derde peiling ging over duurzaamheid, discriminatie, de buurtsportcoach, diversiteit en grensoverschrijdend gedrag. De dataverzameling vond plaats van 22 juli tot en met 7 september 2021. In totaal zijn 2.235 verenigingen van het MI Verenigingspanel uitgenodigd. De gegevens van 416 verenigingen zijn geanalyseerd: een respons van 19 procent.

Methodische verantwoording 2/2

De Verenigingsmonitor wordt uitgezet onder de verenigingen van het MI Verenigingspanel, dat bestaat uit ruim 2.200 verenigingen. Verschillende categorieën verenigingen (grootte, type sport, gespreid naar regio) zijn zo goed mogelijk naar evenredigheid vertegenwoordigd. Het MI Verenigingspanel wordt continu aangevuld en met sportverenigingen uitgebreid. Daarbij worden de verschillende criteria voor representativiteit steeds meegenomen. De representativiteit van het panel is niet in alle opzichten optimaal. Qua omvang van de verenigingen is een betere afspiegeling wenselijk. Gezien de landelijke gegevens die als referentiemateriaal beschikbaar zijn, is het aannemelijk dat de grotere verenigingen in het panel zijn oververtegenwoordigd, terwijl de kleine verenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd.

Om vergelijkingen met voorgaande metingen bij het panel mogelijk te maken en te zorgen voor een goede afspiegeling van de georganiseerde verenigingssport in Nederland worden de gegevens gewogen naar grootte van de vereniging en de aard van de sport (zaalsport, overige binnensport, veldsport en overige buitensport). Als referentiemateriaal wordt de Statistiek Sportorganisaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek gebruikt. Sportverenigingen zijn niet altijd aangesloten bij een sportbond en NOC*NSF. In totaal zijn ruim 22.000 verenigingen lid van sportbonden die aangesloten zijn bij NOC*NSF. In het Verenigingspanel zitten zowel verenigingen die bij een sportbond zijn aangesloten als verenigingen die daar niet bij zijn aangesloten. Door afronding van getallen kan het voorkomen dat het totaal in tabellen en figuren niet optelt tot 100 procent, terwijl dat wel wordt verwacht.

klik [hier](#) voor informatie over het MI Verenigingspanel en [hier](#) voor verenigingsonderzoeken.

www.mulierinstituut.nl

@mulierinstituut

(030) 721 02 20

mulier instituut